

A MIRHA

növényvilága

A mirha vagy myrrha (az arab *murr*, „keserű” szóból származik; héberül *mór*, görögül *szmürna*) keserű ízű, balsamos illatú, sárgászörösesbarna mézgas gyanta.

Ezt az anyagot a balsamfafélék (*Burse-raceae*) családjának mirhafa (*Commiphora*) nemzettségéhez tartozó, apró, tüskés virágzó fafajából nyerik. Két legfontosabb fajtája a *herabol* és a *bisabol*. A *herabol*t az Etiópiában, Arábiában elterjedt *C. myrrha* fából nyerik, a *bisabol*t pedig a hasonló külsejű *C. eritreae* fából. A mirhafák száraz, sziklás hegyoldalakon 3 méter magasra is megnönek. Rokonaik közé tartozik a gileádi balsamcserje (Jer 8,22).

A mirhát az ókorban nagy becsben tartották. Közel-Keleten és a Földközi-tenger mentén drága füstölőszer, illatszerek és kozmetikumok egyik összetevőjeként, továbbá külsőleg használatos gyógyírokban és a balsamozásban használták. A középkori Európában is ritka és értékes anyagnak számított, de ma már csekély az értéke.

Theophrasztosz görög filozófus volt talán az első, aki szemtanúként adott hírt a Dél-Arábiában növekvő fákról. „Bevezetés a növényvilágba” c. munkájában leírja, hogy a begyűjtött mirhát és tömjént először az isteneknek emelt templomokba vitték, amelynek harmada a papokat illette.

Az egyiptomiak már négyezer éve gyűjtöttek gyantákat, amelyeket Hórusz istennő könnyeinek tartottak. Felhasználták a mumifikálásnál, és sebeket, bőrgyulladásokat próbáltak vele gyógyítani. A mirhát már a korai sumér feliratok is említik, mint a rossz fogak elleni szert, a görögök pedig köhögés ellen ajánlották.

Feltűnő, hogy egymástól távoli kultúrákban is kiterjedten alkalmazták, így Kínában, Indiában, az ókori Közel-Keleten, Afrikában, de a 18. századi Angliában is. A tengerészek pedig skorbut ellen szedték.

Az illatos gyanta a kéreg repedésein át a gyantajáratokon jut ki. A legtisztább az, amelyik beavatkozás nélkül keletkezik. Az illatos gyanta a levegőn dió nagyságú darabokban megszárad, és felveszi jellegzetes színét.

Az illatszerárusok megőrölve vagy folyékony állapotban árulták: „*Mi jön ott a puszta felől, mint valami füstoszlop? Mirha és tömjén illata veszi körül, az illatszerárus sokféle pora*” (Én 3,6). Azoknak a midjáni kereskedőknek, akiknek Józsefet eladták a testvérei: „*Tevéik gyógyfűvel, balsammal és mirhával voltak megrakva, amit Egyiptomba szállítottak*” (1Móz 37,25).

Felkenésre (felszentelésre) való szent olajat is készítettek belőle: „*Végy finom balsamot és folyékony mirhát ötszáz pénzért, balsamos fahéjat, ... balsamos nádat, ... kassziát és egy hin olivaolajat. Készíts belőle felkenésre való szent olajat. ...*” (2Móz 30,23-25)

Használták testápolásra és szépítésre: „*Fölkeltem, hogy ajtót nyissak szerelmesemnek, és kezemről mirha csepegett, ujjaimról mirha folyt a kilincsre*” (Én 5,5). Eszter könyvében szintén a lányok szépítéséről olvasunk: „*Hat hónapig mirhaolajjal szépítették őket, hat hónapig pedig balsamokkal és más női szépítőszerekkel*” (Esz 2,12). Alkalmazták ruhák, ágyak illatosítására: „*Mirha, aloé, kasszia illata árad minden öltözetedből...*” (Zsolt 45,9)

A napkeleti bölcsek egyik ajándéka mirha volt, amit a gyermek Jézusnak vittek: „*Kinyitották kincses ládáikat, és ajándékokat adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát*” (Mt 2,11). Jézus temetésénél pedig balsamként használták: „*Eljött Nikodémus is, aki először éjszaka ment hozzá, és mirhából és aloéból készült kenetet hozott...*” (Jn 19,39) Amikor az Úr Jézus a kereszten függött, „*mirhás bort adtak neki; de ő nem fogadta el*” (Mk 15,23).

K. J.